

Tuli tuha all

Helle Ruusing, peatoimetaja, Riigikogu Kantselei infotalituse infonõunik

Eestis on ligikaudu 130 000 inimest, kes otsivad tööd. Nende arv lähikuudel küll väheneb, aga vähenemist loeme tuhandetes, mitte kümnetes tuhandetes. Seega on suur hulk täies elu- ja töøjõus inimesi püsiva sissetulekuta ja, mis üksikisiku seisukohast veelgi halvem, ilma võimalusest vajalik olla. Meie paindlik tööturg võttis majanduslanguse löögi enda peale ja vabastas ettevõtjad kasutuks osutunud töökätest. Majanduse vaatevinklist on ettevõtjatel nüüd vabad käed oma tegevus ümber korraldada. Ühiskonna ja riigi seisukohast paneb nii suur hulk töötuid suure koormuse kogu sotsiaalsfäärile – väljamaksed Töötukassast, toimetulekutoetused, pensionid, tervisekindlustus. Töötute hulka võib vaadata kui arvu, mis suureneb ja väheneb. Võib vaielda, kelle andmed on täpsemad. Peame arvestama, et suur tööpuudus püsib pikka aega ja taastuv majandus vajab hoopis teistsugust töøjõudu, kui meil pakkuda on. Tööturul toimuv paneb proovile iga inimese kohanemisvõime.

Alanud valimisvõitluse taustal võib mõista poliitikuid, kes räägivad tööpuuduse vähendamisest ja seovad mõne konkreetse meetme oma erakonnaga. Inimesele on oluline, et ta saab tööd, mitte see, “kelle meede see on”. Halvimal juhul võib mõni poliitiline jõud püüda nn töötute armeed oma huvides ära kasutada. Siiski pole 130 000 inimest ühtne mass, ei ole olemas töötute armeed. Pole lahendusi, mis korruga kõigile sobivad. Seepärast tuleb nii riigil kui ka omavalitsustel leida palju erinevaid lahendusi ja teha koostööd. Tööturu meetmete tulemuslikkus selgub neid ellu rakendades. Pole mõtet inimesi ümber õpetada erialal, kus nad tööd ei leia, või toetada töökohti, mis luuakse ainult toetuse saamise perioodiks. Riigil peaks olema tööturu meetmete tulemuslikkusest ülevaade ja pidev valmisolek uusi lahendusi leida. Muidugi nõuab personaalne lähenemine ka riigilt suuremat panust, aga kokkuvõttes saab raha otstarbekamalt kasutada. Nii meie enda kui ka Euroopa raha. Kriis saab ükskord läbi ja me loeme oma töökäed üle. Meie rahva arv on liiga väike, et lubada kaotusi eluheidikute või lõplikult välismaale elama asunute näol. Käesoleva numbri vestlusringis analüüsisid olukorda tööturul ja tulevikuväljavaateid sotsiaalminister Hanno Pevkur, Tartu Ülikooli majandusprofessor Raul Eamets, sotsioloog Ivi Proos ning majandusanalüütik Sten Anspal. Essee “Unistagem Eesti edukaks!” kirjutab ettevõtja Raivo Vare, et Eesti edu pant on meie inimvara. Ta kutsub üheskoos unistama Eestist, mille “majandus on modernne, paljus teadmiste ja uute tehnoloogiate põhine. Eesti on atraktiivne välisinvestoritele ja kodumaistele investeringutele, Euroopas hinnatud äriajamise koht. Kehtestatud regulatiivne keskkond on soodne, soosib investeringuid ja tarka tööd, muutes Eesti innovatsiooni ja hariduse keskuseks, mille majandusliku konkurentsivõimekuse selgroo moodustavad kõrge lisandväärtusega rahvusvaheliselt konkurentsivõimelised eksportmajanduse harud. Majanduselu on hästi struktureeritud ja edumeelne. Valitsus reageerib kiiresti ja paindlikult uutele väljakutsetele ja muutustele, olles visioonipõhise strateegilise juhtimise suurepärase näide. Tänu sellele on Eesti kujunenud Kesk- ja Ida-Euroopa liidriks ja eeskujuks ning tal on arvukalt järgijaid teistes maailmanurkades”. Peaksime õppima vähem vastanduma ja rohkem lugu pidama üksteise tööst. Me ei tohiks kahtluse alla seada kellegi tööd lihtsalt sellepärast, et tema töö tulemus meile ei meeldi. Enne kui kritiseerida teadlase järeldusi, kohtulahendit või statistilist näitajat, tuleks mõelda, et lahmiv kriitika vähendab asjatult ja mõnikord oluliselt kritiseeritava usaldusväärsust. Väitmaks, et midagi on vale, ei piisa mittereeldimisest. Oma arvamust esitades tuleks olla täpne ka selles, kas räägime teadlasena, poliitikuna, kohtunikuna, ametnikuna või lihtsalt eraisikuna. Ühiskond võidak, kui tema liikmed oleksid igaüks omal alal asjatundjad ja sellisena ka respektieritud.

RiTo 21. numbrist leiab lugeja arutlused Eesti energiapoliitika tulevikust, tervisesüsteemi rahalise jätkusuutlikkuse tagamisest ning meetmetest, kuidas laste ja lastega perede vaesust vähendada. Eelretsenseeritud artikkel käsitleb avatud innovatsiooni ja selle tähendust Eesti majandusele. Räägitakse langetamist vajavatest haridusotsustest ning omavalitsuste majanduslikust efektiivsusest. Käsitletakse Läänemere riikide koostööd ja võitlust tänapäeva piraatlusega.

Eestis on lahendamist vajavaid probleeme ja sisemisi vastuolusid väga paljudes valdkondades, nagu näiteks haldussüsteem, mis sageli vastandab liigselt riiki ja omavalitsusi ning pärsib kootööd. Omavalitsused ei suuda koos otsustada tulevase koolivõrgu või ühistranspordisüsteemi kujundamise üle, sest nad on konkurendid. Meil on liiga palju koole, kõrgkoole, haiglaid – maju ja institutsioone. Kõike ei määra konkurents vabal turul. See lihtsalt poleks inimeste huvides. Paljud otsused tuleb langetada neil, kelle töö see on – poliitikutel. Et tuli tuha all ei paisuks hävitavaks leegiks.